

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Добрин Христов Канев, НБУ, Политически науки (3.3)

по дисертацията на тема *„Дигитални технологии и политически елит“*

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, Професионално направление
3.3. Политически науки

на *Мирослав Кирилов Терзийски*

Представената за публична защита дисертация на Мирослав Терзийски на тема „Дигитални технологии и политически елит“ със своите 227 страници текст заедно с богатата библиография и с прецизен академичен стил отговаря на формалните критерии за подобен род изследователски продукт. Изпълнени са и другите нормативни изисквания като адекватното отразяване на съдържанието на дисертационния труд в автореферата, както и самооценка на приносните моменти. Налице са и необходимите публикации по темата на доктората.

И от съдържателна гледна точка дисертацията притежава качества на сериозен и задълбочен научен труд. Тя е завършено и логично изградено изследване, което и в този аспект отговаря на критериите, поставени пред една докторска теза.

Основания за подобно заключение откривам в следните характеристики на дисертационния труд:

Първо. Дисертантът е насочил погледа си към проблеми, които се отличават както със своята научна значимост, така и с безспорната си актуалност. Избрал е специфичен изследователски ракурс и е формулирал ясно своите цел, задачи, хипотези.

Няма как днес тема, свързана с дигиталните технологии и политиката, да не е и значима, и актуална. Очевидно е, че появата и налагането на дигиталните технологии радикално променят условията за политическа комуникация и оттам влияят върху всички аспекти на политиката. Тези процеси не могат да не предизвикат засилен интерес и от страна на политическата наука поради тяхната едновременно практическа значимост и новост. Наред с това дисертантът е имал основания да погледне към тази тема и през призмата на политическите елити. Защото множество проведени досега изследвания показват, че

дигиталните технологии в медиите може да служат за известно повишаване на политическото участие, и за стимулиране на процеси на демократизация на политическия живот, но със сигурност те са от полза по-скоро за политическите елити, които получават възможности за изпращане на политически сигнали и информация по нови канали и по този начин могат по-ефективно да организират и мобилизират части от населението.

Оттук естествено произтича и основната изследователска цел на дисертанта, а именно, „да се проучи и установи ролята на дигиталните технологии през погледа на политическия елит, в неговото реално политическо поведение“ (с. 6), която цел придобива по-ясни очертания с поставяне на изследователските задачи на автора: „да се изведат изходните теоретични постановки на изследването и направи анализ на основни аспекти на темата за дигиталните технологии като феномен на съвременното общество; да се проучат механизмите, интензивността и умението за използване на тези технологии от политическия елит, както и изразените му позиции по актуални и значими събития в дигиталното пространство; да се направи контент-аналитично изследване на дигиталното присъствие на представители на българския политически елит; да се формулират препоръки и изводи за оптимизиране на използването на дигиталните технологии от политическия елит в полза на общественото развитие“ (с. 7).

В хода на дисертационното изследване авторът е тествал няколко хипотези (в неговия текст – представени като една) – първо, политическият елит осъзнава ролята на дигиталните технологии, развива уменията си за използването им в процеса на постигане на политическите си цели и управление на обществото; второ, съвременната политическа комуникация все повече се разгръща в новите медии, които съдействат за обогатяване на комуникацията между елита и масите; трето, поведението на българския политически елит по отношение на взаимодействието му с дигиталните технологии не се отличава съществено от това на други политически елити (вж. с. 7).

Второ, дисертантът стъпва на подходяща за реализация на изследователските задачи методология и използва разнообразни методически техники и богат източников материал.

Става дума за използване на методите на case study, на медиен анализ, елементи на сравнителен анализ, непредставителна анкета. Изследването се базира на много и разнообразни първични и вторични източници. Това проличава в библиографията, която включва 262 заглавия на различни езици, както и десетки публикации в интернет. А в приложението на дисертацията са представени събрани от автора данни за присъствието на части от българския политически елит (настоящи депутати и министри) в интернет и социалните медии. Създаването на тази база данни е позволило на автора да направи интересни изводи, които дават частични отговори на поставените хипотези и подсилват аргументите за по-общите изводи в дисертацията. Тук можем да открием и едно от основните достойнства на дисертационния труд.

Трето. Избраната от Мирослав Терзийски структура на дисертацията и логика на изследването създават необходимите предпоставки за аналитично и последователно излагане на проблемите. Всяка една от трите глави на труда има своя ясен обект на изследване. Тръгва се с изясняване на основните понятия, с които работи авторът, като в първата глава акцентът е върху политическия елит, включително и отношението към дигиталните технологии, а във втората – върху самите дигитални технологии и свързаните с тях множество феномени и съответните им понятия. Третата глава съдържа представяне на някои проблеми, свързани с дигитализацията и политиката, но преди всичко – анализ на значителен брой случаи на поведение на политическия елит в дигиталното пространство във връзка с възникнали политически проблеми или кризи или с използване на дигиталните технологии в подготовката и провеждането на предизборни и други политически кампании.

Четвърто. Дисертационното изследване не само дава отговор на зададените хипотези, но успява да достигне до изводи, свързани с възможно приложение на неговите резултати в политическата дейност, и да изведе определени полезни препоръки.

Те се отнасят до българските политически реалности и се свеждат до осъществяване на редовна обратна връзка между политици и граждани, чиято липса е често срещана слабост, която намалява рязко потенциалния ефект; лично участие на политика; редовно присъствие в киберпространството, а не само по време на предизборни кампании; потвърждаване на профилите в социалната мрежа; по-голямо внимание към киберсигурността (вж. с. 194-195).

Бих могъл да добавя и още достойнства на дисертационния труд. Понятията, с които авторът работи, са представени в различните им интерпретации. Проблемите са ясно поставени и логично структурирани. Твърденията са доказани с достатъчно убедителни факти и аргументи. Изразено е отношение към важни автори и научни публикации в изследваната сфера.

Докторантът се е доказал като изследовател, който познава своето научно поле, който владее и успешно прилага съвременните методи на анализ, който е извел от анализа си предложения за политическо действие

Същевременно в дисертационния текст могат да се открият и слабости, неточности, възможности за подобрене.

Налице е дисбаланс при структуриране на работата. Първите две глави заемат по 32-33 страници, докато третата глава е разположена на цели 115 страници. По-добро решение би било разделяне на третата глава, още повече, че вътре се изследват отчасти разнородни проблеми.

Оставам с впечатлението, че в дисертацията се третират прекалено много проблеми, което е довело до недостатъчно центриране и известна самоцелност на анализа, която в определени моменти го отдалечава от решаване на поставените изследователски задачи.

В части от работата преобладава описанието и информацията за сметка на анализа.

Срещат се известни неточности или използване на недостатъчно подходящи примери. Например във връзка с използване от партии на виртуалното пространство се споменава спорадичната поява на германска партия "Die Digitalen" (с. 24), а изобщо не става дума за пиратските партии в тази страна и други европейски държави, чиито успехи и неуспехи показаха и предимствата, но и границите на присъствие само или главно в дигиталната сфера. В този дух, би било интересно да се отговори на въпроса защо Маккейн, заемащ важно място в анализа на автора, който наистина беше сред първите при използване на дигитални технологии в предизборни кампании (с. 100) през 2000 г., беше разбит на същия този терен от Обама през 2008 г.

Както споменах, вторичните източници, използвани от автора са достатъчно богати, но е добре да се познават и повече публикации по темата на български автори (например съставената от Анна Кръстева колективна монография „Дигиталният гражданин“ от 2013 г.).

Независимо от тези и други възможни недостатъци в дисертацията, представената докторска теза е един завършен и цялостен научен труд, плод на самостоятелна работа. Авторът е изпълнил поставената цел и е демонстрирал отлични познания в изследователската си област, както и способност за научни търсения. Той несъмнено разширява познанията ни за използването на новите медии от страна на политическия елит, по-специално българския. Всичко това ми дава достатъчно основания, за да изразя своята подкрепа за присъждането на образователната и научна степен „доктор по политология“ на Мирослав Терзийски.

София, 12 септември 2018 г.

Доц. д-р Добрин Канев